

ÅRSMELDING 2015

FOR KONTROLLUTVALET I

SAMNANGER KOMMUNE

1 **Føremål og oppgåver for kontrollutvalet**

I reglement for kontrollutvalet, som vart vedteke i kommunestyret 25.09.13, saman med reglement for dei andre politiske utvala i kommunen, står det om føremål og oppgåver:

«Hovudføremålet til kontrollutvalet er å medverka til at det er ålmenn tillit til at kommunen sine oppgåver vert løyst på best mogleg måte og i samsvar med gjeldande lover og forskrifter. Kontrollutvalet kan i prinsippet ta opp alle tilhøve ved kommunen si verksemd, så lenge det kan definerast som kontroll og tilsyn. Kontrollutvalet kan hos kommuneadministrasjonen, utan hinder av teieplikt, krevja alle opplysningar, utgreiingar eller alle dokument og gjera undersøkingar som det finn naudsynt for å gjennomføra oppgåvene.»

Kontrollutvalet har som oppgåve å føre tilsyn med den kommunale forvaltninga, på kommunestyret sine vegne. Kontrollutvalet skal og sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning. Oppgåvene til utvalet omfattar alt innanfor tilsyn og kontroll, både rekneskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. I «Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar» finn ein kva som er oppgåvene til kontrollutvalet.

2 **Samansetjing av kontrollutvalet**

Kontrollutvalet har vore slik samansett i førre valgperiode, fram til hausten 2015:

Medlemmer:

Jens Harald Abotnes – leiar (Krf)

Hans Solberg – nestleiar (Sp)

Elin Dyrseth Liøen (Ap)

Lena Tveit (Bygdelista)

Svein Verner Røseth (Frp)

Vararepresentant:

Brynjulv Hernes (Krf)
Torill Abotnes Moss (Krf)

Anne Tandstad (Sp)
Arne Jørgensen (Sp)

Nils Gåsdal (Ap)

Arne E. Holmefjord (Bygdelista)
Rita M. Taule (Bygdelista)

Morten Røen (Frp)
Arne Normann Tverlid (Frp)
Marion Langhelle Pedersen (Frp)

I følgje lova skal minst ein av medlemmane i kontrollutvalet vera medlem av kommunestyret. Samnanger kommune har vedteke at det skal vera to representantar frå kommunestyret som går inn i kontrollutvalet. Jens Harald Abotnes og Svein Verner Røseth har vore representantar i kommunestyret.

Kontrollutvalet for perioden 2015 - 2019 er slik samansett:

Medlemmer:

Brigt Olav Gåsdal – leiar (Ap)

Vibeke Bohre Våge (H) - medlem

Anne Tandstad (Sp) – nestleiar

Øystein Foss (Bl) - medlem

Svein Verner Røseth (Frp) medlem

Vararepresentant for Ap, H, Krf og Mdg:

1. Gisle Gardar Øye (H)
2. Shirin Kvernes Kadoor (Ap)
3. Bjarne Hauge (Krf)

Vararepresentant for Bl, Frp og Sp:

1. Evelyn Frøland (Bl)
2. Roy Ove Eikedal (Sp)
3. Tor Henning Grønlien (Bl)
4. Marion Langhelle Pedersen (Frp)

I følgje lova skal minst ein av medlemmane i kontrollutvalet vera medlem av kommunestyret. Brigt Olav Gåsdal er kommunestyremedlem.

3 **Om verksemda til kontrollutvalet i 2015**

- Kontrollutvalet hadde 4 ordinære møter i 2015, og handsama 46 saker.
- Kontrollutvalet har opne møter.
- Ordførar har møterett i kontrollutvalet og har møtt på nokre av møta.
- Rådmann og andre tilsette i kommunen har møtt for å orientera til kontrollutvalet, når dei har vorte innkalla.
- Revisjonen har og møtt på møta i kontrollutvalet.
- Kontrollutvalet har fått tilgang til den informasjonen det vart bede om.

4 **Sekretariatsordninga**

I kommunelova § 77 pk.10 står det at kommunestyret skal sørgja for sekretærbistand til kontrollutvalet. Sekretærfunksjonen kan ikkje leggest til kommunen sin administrasjon.

Forskrift om kontrollutval § 20 seier at kommunestyret skal sørgja for at kontrollutvalet har sekretariatsteneste som tilfredsstillir utvalet sitt behov. Sekretariatet skal til ei kvar tid yte kontrollutvalet den bistand som kontrollutvalet har trong for.

Sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune utfører sekretariatstenesta for kontrollutvalet i Samnanger kommune. Kari Nygard har vore sekretær på alle møta.

Sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune er også sekretariat for kontrollutvalet i fylkeskommunen, samt kontrollutvala i desse kommunane: Samnanger, Stord, Kvinnherad, Bømlo, Tysnes, Ulvik, Eidfjord, Kvam, Ullensvang, Odda, Voss, Fusa, Øygarden, Sund, og Fitjar.

5 **Revisjonstenesta**

Kontrollutvalet skal på vegne av kommunestyret ha tilsyn med den kommunale forvaltninga. Utvalet må halda seg orientert om kva saker revisjonen arbeider med, og føra tilsyn med at revisjonsarbeidet er à jour og føregår i samsvar med forskrift og vedtak.

Deloitte AS er revisor for Samnanger kommune. Noverande avtale gjeld fram til og med 30.06.2016. Arbeid med utlysing av konkurranse og innhenting av tilbod er nå i ferd med å bli gjennomført. Kontrollutvalet vil våren 2016 koma med innstilling til val av revisor for ny avtaleperiode. Val av revisor skal iflg. Kommunelova § 78, pkt. 4 avgjerast av kommunestyret, etter innstilling frå kontrollutvalet. Etter at val av revisor er gjort, vil ny avtaleperiode for revisjonstenester ta til å gjelda frå 01.07.2016 og vara i 4 år, fram til 30.06.2020.

Deloitte har lagt fram revisjonsmelding, slik kravet er, samt rapportar og annan informasjon om revisjonen sitt arbeid.

På grunnlag av revisjonen sine rapportar, rekneskapsplan og annan informasjon, har utvalet ført tilsyn med at forvaltninga er i samsvar med gjeldande lover, forskrifter og vedtak. Utvalet skal vidare i samarbeid med revisjonen gjennomføra ei systematisk vurdering av bruk og forvaltning av dei kommunale midlar, med utgangspunkt i oppgåver, ressursbruk og oppnådde resultat (forvaltningsrevisjon).

Til dagleg er det den valde revisor som utfører tilsynet og kontrollen mot kommunen, men kontrollutvalet har eit eige ansvar med å sjå til at arbeidet vert tilfredsstillande utført. Kommunelova stiller krav om at utvalet sjølv må visa ei aktiv haldning. For å få utført det arbeid utvalet er pålagt, er ein avhengig av god kommunikasjon med kommunestyret, administrasjonen i kommunen og revisor. Samarbeidet har vore godt med dei aktuelle aktørar i 2015. Ansvarleg revisor har vore partner i Deloitte Bjarne Ryland, som i tråd med regleverket har lagt eigenvurdering for at Deloitte er uavhengig i høve til Samnanger kommune, fram for kontrollutvalet. Unni Renate Moe hjå Deloitte har vore utøvande rekneskapsrevisor, og er den som har møtt i slike saker i kontrollutvalet.

6 **Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)**

FKT er ein landsomfattande organisasjon som har som oppgåve å vera møte- og kompetanseplass for kontrollutvala og deira sekretariat. Kontrollutvalet i Samnanger kommune er medlem i FKT.

7 **Opplæring**

Ingen frå kontrollutvalet i Samnanger kommune har delteke på eksterne kurs / opplæring i 2015. Dei fleste medlemmane i det nye kontrollutvalet melde seg derimot på folkevaldopplæring for kontrollutvala i Hordaland, som skulle heldast på Solstrand i januar 2016.

8 **Samnanger kommune si heimeside og bruk av elektronisk møteinnkalling.**

Informasjon om kontrollutvalet på heimesida er lagt til rette på ein god måte. Innkallingar og møteprotokollar frå møta er lett tilgjengeleg på heimesida.

Kommunestyret, alle hovudutval, og også kontrollutvalet brukar lese Brett på møta og får innkalling til møter elektronisk. For å nytta denne arbeidsmåten i politiske utval er det lagt godt til rette både med opplæring og tilrettelegging på heimesida.

9 **Arbeid med forvaltningsrevisjon.**

Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2012 – 2016

Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar § 10 om Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon lyd slik:

"Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter."

I tråd med forskrifta vart det i 2012 utarbeida og vedteke plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2012 – 2016. Denne planen vil vera gjeldande fram til ny plan vert utarbeida av kontrollutvalet i denne valperioden. Dette arbeidet skal gjennomførast i løpet av 2016 og leggjast fram for kommunestyret i løpet av hausten. Dette vil då vera plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 – 2020.

9.1 **Gjennomføring av forvaltningsrevisjonsprosjekt**

Forvaltningsrevisjon er eit verktøy som kommunestyret og kontrollutvalet skal nytta for å sikre at kommunen på best mogleg måte tek omsyn til innbyggjarane sine behov og rettar.. Forvaltningsrevisjon er ein av dei pålagde oppgåvene til kontrollutvalet. I forskrift for kontrollutval står det at «Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon.»

Kontrollutvalet i Samnanger kommune har berre fått gjennomført eit forvaltningsrevisjonsprosjekt i 4-års-perioden 2012 – 2016. Kontrollutvalet vedtok alt i 2012 at det skulle gjennomførast prosjekt med å sjå på internkontroll i Samnanger kommune. Vedtak vart fatta i møte i kontrollutvalet i november 2012, og intensjonen var at arbeidet med forvaltningsrevisjonen skulle starte opp våren 2013. Men så kom sak vedr. barnevernstenesta opp, og kontrollutvalet valte å venta med å setja i gang prosjektet ut ifrå både kapasiteten til administrasjonen, og faren for at arbeid med forvaltningsrevisjonen skulle «tråkka inn i» det prosjektet ein såg var i ferd med å bli sett i gang av kommunestyret.

Det vart på ny vurdert å gjennomføre forvaltningsrevisjon om «Internkontroll i Samnanger kommune» hausten 2014. Kontrollutvalet meinte dette framleis var det viktigaste prosjektet å få gjennomført, og utvalet gjorde vedtak om oppstart av prosjektet i november 2014.

Arbeid med gjennomføring av forvaltningsrevisjonen vart utført på slutten av 2014 og første halvår 2015. Rapport etter arbeidet vart lagt fram for kontrollutvalet i møte 16.09.15. Kontrollutvalet gjorde slik innstilling til kommunestyret:

«Kommunestyret merkar seg det som kjem fram i rapport etter forvaltningsrevisjon av internkontroll i Samnanger kommune.

Kommunestyret ber rådmann syta for å:

- 1. Arbeide vidare med å sikre at internkontrollarbeidet har eit sterkt fokus i kommuneorganisasjonen.*

2. Sikre at tilrådingar som er gjeve i rapporten kapittel 6, knytt til overordna internkontroll, vert gjennomført.
3. Sikre at tilrådingar som er gjeve i rapporten kapittel 6, knytt til internkontroll i støtteprosessar, vert gjennomført.
4. Sikre at tilrådingar som er gjeve i rapporten kapittel 6, knytt til tenestepesifikk internkontroll, vert gjennomført. Kommunestyret vil at arbeid med å etablere lovpålagt internkontrollsystem i barnevernstenesta, slik det er krav om etter barnevernlova, vert prioritert.
5. Sikre at tilsette får systematisk opplæring og støtte i bruk av internkontrollsystem, og at det vert etablert rutinar for leiinga sin gjennomgang av internkontrollsystemet.
6. Lage ein handlingsplan innan 01.01.2016 til kommunestyret, med kopi til kontrollutvalet, som syner kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltak skal setjast i verk og kven som skal ha ansvar for iverksetjinga.»

Då saka vart handsama i kommunestyret 14.10.15 vart det gjort ei endring i forslag til vedtak. Det var å endra frist for å utarbeide handlingsplan med ein månad, til 01.02.2016. Etter denne endringa vart innstillinga frå kontrollutvalet samrøystes vedteke.

Kontrollutvalet har følgd opp forvaltningsrevisjonen ved å be om informasjon frå rådmann om kva oppfølgingsarbeid som er gjort. Dette presenterte rådmann for kontrollutvalet i møte 23.02.16. Informasjonsnotatet er og lagt fram for kommunestyret i møte 03.03.16. Rådmann gjer i notatet greie for korleis vedtaket er tenkt følgd opp. Det er skissert kva som skal gjennomførast i første halvår 2016, og vidare kva som er planlagt gjennomført i andre halvår 2016. Kontrollutvalet har gjort vedtak om å følgje opp og etterspørje informasjon om oppfølgingsarbeidet vidare, og har såleis bede om ny orienteringssak i første møte i 2017.

9.2 Andre saker som kontrollutvalet har arbeidd med

Våren 2015 kom det henvending til kontrollutvalet frå ein innbyggjar der det vart klaga på sakshandsaming vedr. ei sak i Samnanger kommune. Kontrollutvalet drøfta henvendinga og vedtok at ein ville be Deloitte om å gjera ei vurdering av saka, og at det vart lagt fram eit notat som resultat av gjennomgangen. Deloitte utførte bestillinga frå kontrollutvalet. Notatet konkluderte med at ein ikkje kunne finna grunnlag for dei påstandane i klagen som er sendt til kontrollutvalet. Kontrollutvalet tok dette til orientering og sende melding om denne konklusjonen til innbyggjaren som hadde klaga inn saka.

Likevel kom det fleire henvendingar frå same person, som og sende saka til Fylkesmannen. I svarbrevet frå Fylkesmannen vedr. saka finn ein m.a. følgjande uttale:

«Fylkesmannen finn heller ikke grunn til å se nærmere på kontrollutvalgets avgjørelse i møte den 26.11.15 om ikke å ville gå videre med denne saken. Vi viser til at kontrollutvalget er kommunestyrets organ for kommunens egenkontroll. De bestemmer derfor i stor grad selv hvilke saker de ønsker å se nærmere på. Det er bare kommunestyret som kan pålegge kontrollutvalget oppgaver. Dette innebærer at ingen har rettslig krav på at kontrollutvalget går videre med en bestemt sak. Kontrollutvalgets avgjørelse om ikke å ville gå videre med en sak vil derfor ikke være et «enkeltvedtak» etter definisjonen i forvaltningsloven (fvl.) § 2 første ledd bokstav b. Avgjørelsen kan derfor ikke påklages etter forvaltningsloven sine klageregler, jfr. fvl. § 28.»

Fylkesmannen avsluttar brevet sitt med at «Vi anser nå saken som avsluttet fra vår side».

Kontrollutvalet gjorde og på nytt vedtak i saka:

- «1. Kontrollutvalet har gjennomgått saka på nytt og finn at dette ikkje er ei sak kontrollutvalet vil prioritera å gjera meir med.
2. Kontrollutvalet seier seg med dette ferdig med saka.»

Denne saka medførde ein del ekstra ressursar for kontrollutvalet sitt budsjett, og som det ikkje var teke høgde for i ramma som kommunestyret hadde sett for budsjettet til utvalet for 2015.

10 **Arbeid med selskapskontroll**

Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar § 13 Selskapskontroll lyd slik:

"Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne skal gjennomføre selskapskontroll."

På bakgrunn av dette vart det i 2012 utarbeida og vedteke plan for selskapskontroll for perioden 2012 – 2016. Denne planen vil og vera gjeldande fram til ny plan vert utarbeida av kontrollutvalet i denne valperioden. Dette arbeidet skal gjennomførast i løpet av 2016 og leggast fram for kommunestyret til hausten. Dette vil då vera plan for selskapskontroll for perioden 2016 – 2020.

10.1 **Gjennomføring av selskapskontrollar, oppfølgingsarbeid og bedriftsbesøk**

Kontrollutvalet gjennomførte i siste valperiode ein selskapskontroll. Saman med dei andre eigarkommunane vart det gjennomført selskapskontroll av Business Region Bergen AS (BRB). Etter at rapport frå selskapskontrollen vart lagt fram i 2013 har kontrollutvalet fått seg førelagt rapportar om oppfølgingsarbeid. I desember 2014 vart siste rapport framlagt. Alle tilrådingane som var gjevne etter selskapskontrollen var då følgde opp av BRB.

Våren 2015 sende kontrollutvalet i Kvam Herad førespurnad til Samnanger kommune og Hordaland fylkeskommune, om deltaking i gjennomføring av selskapskontroll av Storeholmen VTA AS. Selskapet er i hovudsak eigd av Kvam herad, Samnanger kommune og Hordaland fylkeskommune, samt ein eigardel tilhøyrande «Kvam og Jondal lag av NFU». Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune gjorde vedtak om deltaking i prosjektet. Kontrollutvalet i Samnanger gjorde vedtak om å takka nei til å delta. Grunngeving for dette var både at budsjettamma til kontrollutvalet ikkje var tilstrekkeleg til å delta, og at kontrollutvalet i Samnanger hadde gjennomført bedriftsbesøk i verksemda i 2014, der det vart gjevne orientering om drifta i selskapet.

11 **Arbeid med rekneskapsrevisjon. Den økonomiske situasjonen i Samnanger kommune.**

Kontrollutvalet sin uttale om Samnanger kommune sin årsrekneskap for 2014 hadde bl.a. med desse opplysningane:

- driftsrekneskapen viser kr 147.880.321 til fordeling drift, og
- eit rekneskapsmessig meirforbruk på kr. 1.587.389.
- negativt netto driftsresultat var på kr 3.290.707.
- Netto driftsresultat omrekna i netto resultatgrad vart (minus) -1,66 % , sett opp mot sum driftsinntekter

Rådmannen skreiv m.a. slik i si årsmelding:

«Me legg fram ein rekneskap med for oss eit heller stort underskot. Det er tilfelle hjå mange kommunar i 2014, og hovudgrunnen til det er svikt i skatteinntektene. Samanlikna med opphavelige budsjett så har me 3 millionar mindre i inntekter frå skatt og ramme. Forventa låge skatteinntekter for landet vart kjend relativt tidleg på året. Regjeringa ga klar melding om at det ikkje ville verta gitt kompensasjon for skattesvikten. Utviklinga i skatteinngangen vart derfor gitt ekstra fokus og naudsynte budsjettjusteringar vart gjort. Det gjer at rekneskapen berre viser eit lite negativt avvik på desse inntektene. For å få til justeringane vart det planlagt reduksjonar i driftsbudsjetta. Ikkje alle har klart å tilpassa drifta til den nye ramma. I tillegg var det og postar som var underbudsjetterte som det var vanskeleg å gjera noko med.»

I kontrollutvalet sin uttale til rekneskapen vart det konkludert med at rekneskap og årsmelding for kommunen er lagt fram på ein god måte.

12 Skattoppkravfunksjonen.

Kontrollutvalet har og hatt kommunen sitt skatterekneskap, årsmeldinga frå skatteoppkravjar og kontrollrapport frå Skatteetaten for 2014 til handsaming.

Kontrollrapporten frå Skatteetaten konkluderer med at skatteoppkravfunksjonen i Samnanger kommune totalt sett for 2014, i det alt vesentlige vert utført på ein tilfredsstillande måte, og i samsvar med gjeldande regelverk. Unnataket er manglande arbeidsgjevarkontrollar.

13 Tilsyn frå Fylkesmannen

Når til dømes Fylkesmannen gjennomfører tilsyn i kommunane, vert det utarbeida rapport etter tilsynet, som vert sendt til kommunen. I rapportar etter slik gjennomgang av tenesteområde, gjev Fylkesmannen tilråding, melding eller pålegg til kommunen om kva som bør følgjast opp innanfor saksfeltet. Når påpeikingane er følgd opp / utført på ein tilfredsstillande måte, sender Fylkesmannen melding om at tilsynssaka er avslutta. Kontrollutvalet ser det som ei av sine oppgåver å følgja med i slike tilsynssaker.

I 2015 vart det gjennomført følgjande tilsyn i Samnanger kommune:

- Tilsyn med NAV Samnanger
- Tilsyn med dei 3 barnehagane i kommunen (kommunen er sjølv tilsynsmynde)

14 Andre saker / orienteringssakene i kontrollutvalet i 2015:

- o Orienteringssak om arbeid med etikk og etiske retningslinjer
- o Orienteringssak om prosess med utlysing av låneopptak for Samnanger kommune
- o Budsjettframlegg for kontrollutvalet sitt ansvarsområde, og
- o Budsjettstatus for KUV-budsjett undervegs i året
- o Tertialrapportar for kommunerekneskapen og finansforvaltning
- o Orientering om utbyggingsprosjekt i kommunen og rutinar for prosjektrekneskap
- o Utvalet har og som faste punkt på saklista - gjennomgang av møteprotokollar frå kommunestyret, formannskapet og hovudutvala.

15 Evaluering av arbeidet i kontrollutvalet for valperioden 2011 - 2015

Kontrollutvalet i førre valperioden hadde sitt siste møte 16.09.2015. Av sakene på dette møtet var «Evaluering av arbeidet i denne valperioden».

I første møte i kontrollutvalet for inneverande valperioden, 25.11.15, vart det gjort vedtak om å følgja opp nokre av punkta som kom fram i evalueringa. Kontrollutvalet ville særleg følgje opp desse punkta:

- Viktig med god opplæring, gjerne spreidd utover året. Opplæring i forståing av roller, oppgåver og ansvar både for KUV og KST.
- Ønsker å vidareføra at nokre møter vert planlagt utanfor kommunehuset.
- Kontrollutvalet ønsjer å delta på folkevaldopplæring saman med kommunestyret.
- Vil at det vert førebudd sak om korleis kontrollutvalet kan synleggjerast betre på heimesida til kommunen.

Samnanger, 20. april 2016

Brigt Olav Gåsdal
Leiar i kontrollutvalet